



# Latvijas Ornitoloģijas biedrības stratēģija

2023

.....  
2032





## Konteksts

Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) dibināta 1985. gadā. LOB atbilstoši Biedrību un nodibinājumu likumam reģistrēta kā biedrība. LOB ir sabiedriskā labuma organizācija, kas darbojas vides aizsardzībā un sabiedrības izglītošanā par savvaļas putniem un to aizsardzību.

Kopš 1994. gada LOB pārstāv starptautisko dabas aizsardzības organizāciju savienību BirdLife International un kopš 2001. gada ir pilntiesīga tās partnere. *BirdLife International* apvieno vairāk nekā 100 partnerus (vairāk nekā 13 miljonus individuālu biedru) no visas pasaules. Kopš tā laika LOB vairs nav tikai šaura zinātniska organizācija, bet tā apvieno un pārstāv zinātnieku, ornitoloģijas amatieru un visu putnu mīlotāju intereses – dabas aizsardzība, putnu izpēte, putnu daudzveidības un bagātības saglabāšana saskaņā ar LOB misiju, vīziju, mērķi un vērtībām utt.

LOB ievēro *BirdLife International* darbības principus, raugoties, lai LOB atbilstu šādiem *BirdLife International* partnerorganizācijas kritērijiem:

- organizācijai jābūt atzītai dabas aizsardzības jomā savā valstī;
- organizācijai jābūt oficiāli reģistrētai kā nevalstiskai organizācijai;
- organizāciju veido tās biedri un ikvienam ir tiesības klūt par tās biedru, ja tas nedarbojas pretrunā organizācijas interesēm;
- organizācijai jābūt neatkarīgai no valdības.

Šī stratēģija sagatavota tā, lai sniegtu ieguldījumu BirdLife International pasaules stratēģijas 2023.–2032. gadam un Eiropas atzara *BirdLife Europe and Central Asia* rīcības plāna 2023.–2027. gadam īstenošanā.

*BirdLife International* stratēģija balstīta uz **zinātni un partnerību**, un no tā izriet četras darbības jomas – **sugas, vietas, sistēmas un sabiedrība**. Tās visas sasaucas un ir atspoguļotas arī LOB stratēģijā, terminu **sistēma** aizvietojot ar **biotopi un nozares**.

## Pašreizējā situācija

LOB ir pēc biedru skaita lielākā dabas aizsardzības organizācija Latvijā (2021. gada beigās LOB apvienoja 808 biedrus), taču biedru skaits ir niecīgs, salīdzinot ar to Latvijas iedzīvotāju skaitu, kam rūp Latvijas daba. Saskaņā ar *Eurobarometer* aptaujas datiem 9 no 10 Latvijas iedzīvotājiem (90 %) apgalvo, ka vides aizsardzība tiem ir svarīga personīgi (turklāt 36 % uzskata, ka tā ir ļoti svarīga). 97 % Latvijas iedzīvotāju piekrit, ka mūsu atbildība ir rūpēties par dabu, 95 % uzskata, ka no dabas daudzveidības ir atkarīga cilvēka veselība un labklājība, bet 91 % domā, ka bioloģiskā daudzveidība un veselīga vide ir svarīga ilgtermiņa ekonomiskajai attīstībai. 16 % jau dara dabas daudzveidības labā, 33 % gribētu darīt vairāk, bet 33 % nedara neko, jo nezina, ko darīt. Šīs grupas ir potenciālie LOB biedri, bet, lai viņus iesaistītu, nepieciešams veicināt LOB apazīstamību un parādīt, ka dalība LOB ir lietderīga (gan pašam cilvēkam, gan no dabas aizsardzības viedokļa).

Apzināt un uzraudzīt dabas daudzveidību visā tās pilnībā būtu ļoti sarežģīts uzdevums, tāpēc bieži tiek izmantoti dažādi indikatori, kas vēsta par ekosistēmu kopējo stāvokli. Bieži šādi indikatori ir putni (piemēram, Eiropas lauku putnu indekss), jo tie ir plaši izplatīti, salīdzinoši viegli uzskaistāmi un jutīgi pret pārmaiņām dabā. Turklat, nemot vērā putnu lielo nozīmi kultūrā un to pievilcību, šai dzīvo organismu grupai ir pievērsta īpaša sabiedrības uzmanība, un tas ļauj putnu izpētē un aizsardzībā iesaistīt lielu skaitu cilvēku. Tāpat kā putnu populāciju pārmaiņas ļauj spriest par pārmaiņām ekosistēmās kopumā, putnu aizsardzība var palīdzēt arī citu, mazāk izpētītu, mazāk populāru, bet ne mazāk nozīmīgu organismu un to dzīvotņu aizsardzībai.

LOB savā darbā koncentrējas uz putniem un to dzīvotnēm. Lai varētu efektīvi nodrošināt putnu aizsardzību, pirmām kārtām nepieciešams apzināt populāciju stāvokli. Attīstoties dažādām putnu monitoringa programmām, pieaug to sugu skaits, par kuru populāciju pārmaiņām pieejama kvalitatīva informācija. Šobrīd būtiskākās monitoringu neap-

<sup>1</sup> Aptaujas 2015. gada jūnijā (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2091>), 2018. gada decembrī (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2194>) un 2019. gada decembrī (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2257>)

<sup>2</sup> No tiem, kas dara un gribētu darīt vairāk (kopā 49 %), 9 % kā brīvprātīgie piedalās projektos un darbībās, kas veltītas biodaudzveidībai (piemēram, strādā rezervātos), un 4 % līdzdarbojas vienā vai vairākos monitoringa projektos (piemēram, gājputnu skaitīšana).

tvertās putnu grupas (attiecībā uz ligzdotājiem) ir ūdeņu un purvu putni un kolonijās ligzdojošie putni.

Papildus putnu uzskaitēm LOB veido ligzdojošo putnu atlantis. Tie ļauj dokumentēt putnu izplatības pārmaiņas un sniedz informāciju par populāciju lielumiem sugām, kuras monitoringu programmas nespēj aptvert. Ligzdojošo putnu atlanti ne tikai ļauj iegūt informāciju par putniem, bet ir arī noderīgi, lai iesaistītu lietderīgā informācijas ievākšanā plašu cilvēku loku, kas nav putnu speciālisti.

Lai pilnīgāk izprastu populāciju pārmaiņu cēloņus, nepieciešams sekot līdzī ne tikai putnu skaita, bet arī ligzdošanas sekmju pārmaiņām. Šobrīd tiek apzinātas ligzdošanas sekmju dažām putnu sugām (piemēram, baltajam stārkim un zaļajai vārnai), bet trūkst vispārējas putnu ligzdošanas sekmju monitoringa programmas.

Lai gan ir pieejami kvalitatīvi dati par daudzu sugu populāciju pārmaiņām, trūkst informācijas par šīs populācijas ietekmējošiem faktoriem. Nelielam skaitam sugu šie faktori identificēti sugu aizsardzības plānu izstrādes ietvaros (mežirbe, pūces, dzeņi) vai speciālos pētījumos (melnais stārkis, zaļā vārna), bet par lielāko daļu sugu šādas informācijas nav.

Atbilstoši BirdLife International noteiktajai metodikai LOB ir apzinājusi starptautiskas nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Šīs vietas ir bijis viens no pamatiem Latvijas *Natura 2000* (Eiropas Savienības īpaši aizsargājamo teritoriju) tīkla izveidei, Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā. Taču šobrīd trūkst aktuālas informācijas par putnu populāciju stāvokli un to ietekmējošiem faktoriem šajās teritorijās. Turklat turpmākie pētījumi (piemēram, pūcu un dzeņu sugu aizsardzības plānu izstrādes ietvaros) parādījuši, ka daudzas prioritāri aizsargājamas teritorijas joprojām atrodas ārpus īpaši aizsargājamām teritorijām.

Būtiska problēma dabas aizsardzībā Latvijā ir tā, ka dabas aizsardzība nav integrēta nozaru plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos. Līdz ar to pašreizējā zemes apsaimniekošanas prakse, kā to rāda ziņojums par ES Putnu direktīvas īstenošanu, apdraud putnus un to dzīvotnes. Lai gan nereti meža nozares un lauksaimniecības organizācijas iestājas pret dabas aizsardzību, daudzi mežu īpašnieki, lauksaimnieki un citi zemes īpašnieki varētu būt gatavi apsaimniekot savu zemi dabai draudzīgāk, taču viņiem trūkst nepieciešamo zināšanu.

## Misija

Saglabāt Latvijas savvaļas putnu bagātību un daudzveidību kā daļu no dabas.

## Vīzija

Mūsu centieni vērsti uz cilvēku, kas mīl putnus un dabu, apvienošanu LOB un visas sabiedrības iesaistīšanu savvaļas putnu aizsardzībā un izglītošanā. Lai it viss, ko kopā darām, sekmē savvaļas putnu bagātību un daudzveidību Latvijā.

## Vērtības

- Zinātnē un fakti:** mūsu lēmumi un rīcība balstās uz zinātni un faktiem.
- Biedri:** esam orientēti uz biedriem, to aktīvu iesaisti LOB aktivitātēs.
- Godīgums un atklātums:** iekšējā un ārējā sazinā esam godīgi un atklāti.
- Dabas aizsardzība:** mūsu rīcības pamatā ir dabas aizsardzības intereses.

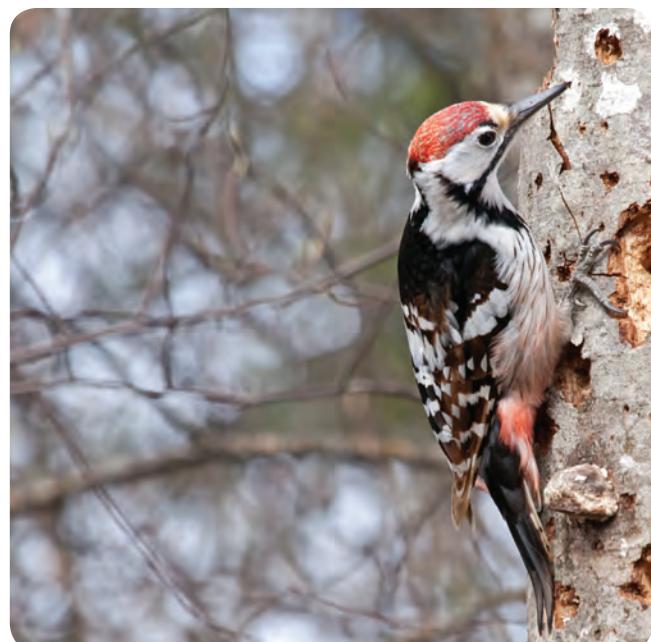
## Mērķis

Sekmēt tādu apstākļu saglabāšanos, kas ļautu ilgstoši pastāvēt visām ar Latvijas teritoriju dabiski saistītajām putnu populācijām.

## Darbības virzieni un stratēģiskie mērķi

Lai aprakstītu savus stratēģiskos mērķus un noteiku to galvenos izpildes rādītājus, LOB noteikusi **četrus galvenos darbības virzienus:** dabas aizsardzība, politika, zinātnē un sabiedrība.

Saskaņā ar *BirdLife International* stratēģiju, kas aptver četras **darbības jomas** – sugars, vietas, sistēmas un sabiedrība, arī LOB savā stratēģijā ietvērusi **darbības jomas:** sugars, vietas, biotopi un nozares (kas *BirdLife International* aptver sistēmas) un sabiedrību. **Visas minētās darbības jomas caurvij katru no darbības virzieniem,** atspoguļojot būtiskākos mērķus katrā no tiem.





Prioritārie mērķi  
2023 | 2032

# 1. Dabas aizsardzība

Darbības joma	Mērķis	Rādītājs	Atskaites vērtība (2021)	Starpvērtība (2026)	Sasniedzamā vērtība (2032)
SUGAS	1.1. Mazināt draudus apdraudētajām sugām	Ligzdojošo sugu skaits, kuru apdraudētā samazinās	n/a	10	45
VIETAS	1.2. Putniem nozīmīgajās vietās novērst draudus kvalificējošo sugu putniem	Teritoriju skaits, kurās mazināti vai novērsti identificētie draudi	n/a	5	10
BIOTOPI UN NOZARES	1.3. Sagatavot vai atjaunot vadlīnijas putniem labvēlgai biotopu apsaimniekošanai	Biotopu grupas, par kurām publicētas atjaunotas vadlīnijas	n/a	2	4 <sup>3</sup>
SABIEDRĪBA	1.4. Izglītot zemes apsaimniekotājus par putniem draudzīgu biotopu apsaimniekošanu	Cilvēku skaits (gadā), kas noklausījušies LOB lekcijas par putniem draudzīgu biotopu apsaimniekošanu	n/a	100	200

# 2. Politika

Darbības joma	Mērķis	Rādītājs	Atskaites vērtība (2021)	Starpvērtība (2026)	Sasniedzamā vērtība (2032)
BIOTOPI UN NOZARES	2.1. Novērst draudus putniem un to dzīvotnēm, ietekmējot normatīvos aktus un plānošanas dokumentus.	Plānošanas dokumenti vai normatīvie akti, par kuriem LOB sniegusi atzinumu (ipatsvars no kopējā izstrādē esošo dokumentu skaita, kas skar LOB darbības jomu)	n/a	75 %	100 %
SABIEDRĪBA	2.2. Iesaistīt sabiedrību plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanā	Iniciatīvu skaits <sup>2</sup> , kurās esam oficiāli deleģējuši vai ieteikuši iesaistīties viedokļa izteikšanā	n/a	10 gadā	20 gadā



<sup>3</sup> Meži, lauksaimniecības zemes, iekšējie ūdeņi, jūra.

<sup>4</sup> Sabiedriskās apspriešanas, petīcijas, Manabalss.lv iniciatīvas, valsts un vietēja līmeņa dokumentu izstrāde, vēstules amatpersonām utt.

# 3. Izpēte

Darbības joma	Mērķis	Rādītājs	Atskaites vērtība (2021)	Starpvērtība (2026)	Sasniedzamā vērtība (2032)
SABIEDRĪBA	3.1. Veikt LOB stratēģijas īstenošanai nepieciešamos pētījumus	Stratēģijas periodā recenzētos zinātniskos žurnālos publicēto rakstu skaits, kuru autori pārstāv LOB	n/a	5	20
SUGAS	3.2. Sekot Latvijas savvaļas putnu sugu populāciju stāvoklim	Populāciju skaits <sup>5</sup> , par kuru tendencēm pieejami monitoringu <sup>6</sup> dati	151 <sup>7</sup>	170	200
		Ligzdošanas sezonā pēdējos 5 gados pietiekami apsekoto 5x5 km kvadrātu īpatsvars	19 % <sup>8</sup>	75 %	20 %
		Sugu skaits, par kurām ievākta informācija vispārējas ligzdošanas sekmju monitoringa programmas ietvaros	0	30	50
VIETAS	3.3. Identificēt draudus apdraudētajām putnu sugām	Apdraudēto populāciju īpatsvars, kam sugu aizsardzības plānos vai pētījumos identificēti galvenie draudi	14 %	20 %	30 %
	3.4. Atjaunot pamatinformāciju par putniem nozīmīgajām vietām (Putnu direktīvas N2000 teritorijām)	Novērtēto kvalificējošo populāciju (t.sk., nosakot populāciju mērķus) īpatsvars <sup>9</sup>	n/a	50 %	100 %
		Teritoriju īpatsvars, kurās apzināti galvenie draudi kvalificējošām sugām <sup>10</sup>	51 %	75 %	100 %
BIOTOPI UN NOZARES	3.5. Noskaidrot putnu populācijām būtiskos biotopus	Populāciju īpatsvars, kurām nozīmīgie biotopi identificēti	n/a	20 %	50 %
	3.6. Identificēt draudus putniem nozīmīgajiem biotopiem	Biotopu grupas <sup>11</sup> , par kurām izvērtēti galvenie putnu dzīvotnes apdraudošie faktori	0	3	6
SABIEDRĪBA	3.7. Nodrošināt sabiedrības iesaīsi savvaļas putnu izpētes pasākumos	Brīvprātīgo skaits <sup>12</sup>	238	270	300

<sup>5</sup> Šeit ietverti ligzdojošie putni un ziemojošie ūdensputni. Ja viena suga ir abās kategorijās, tās ir divas populācijas.

<sup>6</sup> Šeit ne tikai LOB, bet arī citi monitoringi, kam ir skaidra metodika un publicēti rezultāti.

<sup>7</sup> Visas sugas, kam rēķinātas populāciju tendences (ieskaitot neskaidras tendences) šādos monitoringos: dienas putni, naktsputni lauksaimniecības zemēs, plēsīgie putni, piekrastē ligzdojošie putni, zaļā vārna, ziemojošie ūdensputni.

<sup>8</sup> Kvadrāti, kuros reģistrēto sugu skaits ir vairāk nekā 75 % no teorētiski prognozētā.

<sup>9</sup> Vienu kvalificējošā sugu vienā teritorijā ir viena populācija.

<sup>10</sup> Tas var notikt gan dabas aizsardzības plānu izstrādes, gan *Natura 2000* monitoringa, gan brīvprātīgas uzraudzības ietvaros.

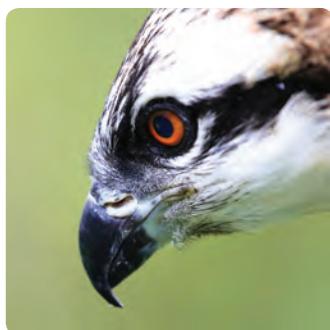
<sup>11</sup> Meži, lauksaimniecības zemes, iekšējie ūdeņi, piekraste, jūra, urbānie biotopi.

<sup>12</sup> Monitoringa programmās iesaistītie brīvprātīgie.

# 4. Sabiedrības izglītība un iesaiste

Darbības joma	Mērķis	Rādītājs	Atskaites vērtība (2021)	Starpvērtība (2026)	Sasniedzamā vērtība (2032)
SABIEDRĪBA	4.1. Nodrošināt plašākas sabiedrības informētību par savvaļas putnu izpētes un aizsardzības pasākumiem	LOB interneta lapas unikālie apmeklētāji (vid. mēnesi pēdējā gada laikā)	4856	7000	10 000
		Sekotāju skaits sociālajos tīklos	11 173	16 000	20 000
	4.2. Nodrošināt plašākas sabiedrības iesaistīšanos sabiedrības izglītīšanas pasākumos	Publiskos valsts mēroga pasākumos un akcijās iesaistīto dalībnieku skaits	1200	3000	5000
		Iesaistīto izglītības iestāžu skaits	20	50	100
SUGAS	4.3. Nodrošināt plašākas sabiedrības iesaistīšanos publiskos savvaļas putnu izpētes un aizsardzības pasākumos	Izpētes un aizsardzības akcijās un pasākumos iesaistīto dalībnieku skaits	300	500	1000
SABIEDRĪBA	4.4. Palielināt biedrības biedru skaitu, saglabājot esošos un piesaistot jaunus biedrus	Biedru skaits	808	1200	1500
		Līdz 21 gadu vecu biedru īpatsvars	12,13 %	15 %	17 %
		Vietējo grupu skaits	5	15	20
Organizācija kopumā	4.5. Nodrošināt LOB institucionālo kapacitāti	Pilnas slodzes administrācijas darbinieku skaits	3,5	4	8

LOB stratēģija 2023. – 2032. gadam apstiprināta ar LOB padomes 2022. gada 29. decembra lēmumu





Ziedo Latvijas putniem [www.lob.lv!](http://www.lob.lv)

Klūsti par LOB biedru!

Ja esi ieinteresēts un atbalsti LOB mērķus un darbību, iesniedz aizpildītu anketu  
un samaksā biedra naudu [www.lob.lv/klusti-par-biedru](http://www.lob.lv/klusti-par-biedru)

## Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Skolas iela 3, Rīga, LV-1010, Latvija

t. 67221580, [putni@lob.lv](mailto:putni@lob.lv)

Reģistrācijas nr.: 40008002230

Konta nr.: LV34HABA000140J035491

**[www.lob.lv](http://www.lob.lv)**



Foto: Johan Enblom, Jānis Jansons, Jānis Kuze, Miks Stūrītis, Pauls Vasks

